

PRAWO KONSTYTUCYJNE

NSP(Z) 2019/2020

USTAWA

PROCEDURA USTAWODAWCZA

USTAWA

- **najwyższa po Konstytucji moc prawna**
- **nieograniczony zakres przedmiotowy regulacji** (Konstytucja RP nie określa w sposób całościowy materii podlegających normowaniu w ustawach)
- **zasada prymatu ustawy** (ustawa zajmuje szczególne miejsce zaraz po Konstytucji i podporządkowane jej powinny zostać wszystkie akty prawne, a obowiązek stosowania ustawy mają wszystkie organy państwowe; wyrażona w formie ustawy wola państwa ma pierwszeństwo prawne w stosunku do każdego innego wyrażenia tej woli, poza bezpośrednimi działaniami suwerena)
- **zasada wyłączności ustawodawczej parlamentu** (akt parlamentu), co oznacza, iż żaden inny organ nie może ustanowić ustawy (wykluczenie możliwości stanowienia ustaw w drodze referendum)

USTAWA

- **ogólny charakter ustawy**

- ustawa, jako akt prawny o charakterze ogólnym ustanawia normy prawne o charakterze **generalnym** (a więc kierowanym do pewnej klasy adresatów wyróżnionych ze względu na jakąś ich wspólną cechę) i **abstrakcyjnym** (tzn. ustanawiającym pewne wzory zachowań); konsekwencją abstrakcyjności normy prawnej jest jej powtarzalność (norma prawna nie ulega skonsumowaniu przez jej jednorazowe zastosowanie)

- **specjalna procedura uchwalania** (procedura ustawodawcza)

- **zasada wyłączności ustawy** (pewne sprawy są zastrzeżone wyłącznie dla regulacji ustawowej)

- budżet (art. 219 ust. 1 Konstytucji RP)

- statut jednostki w państwie (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP)

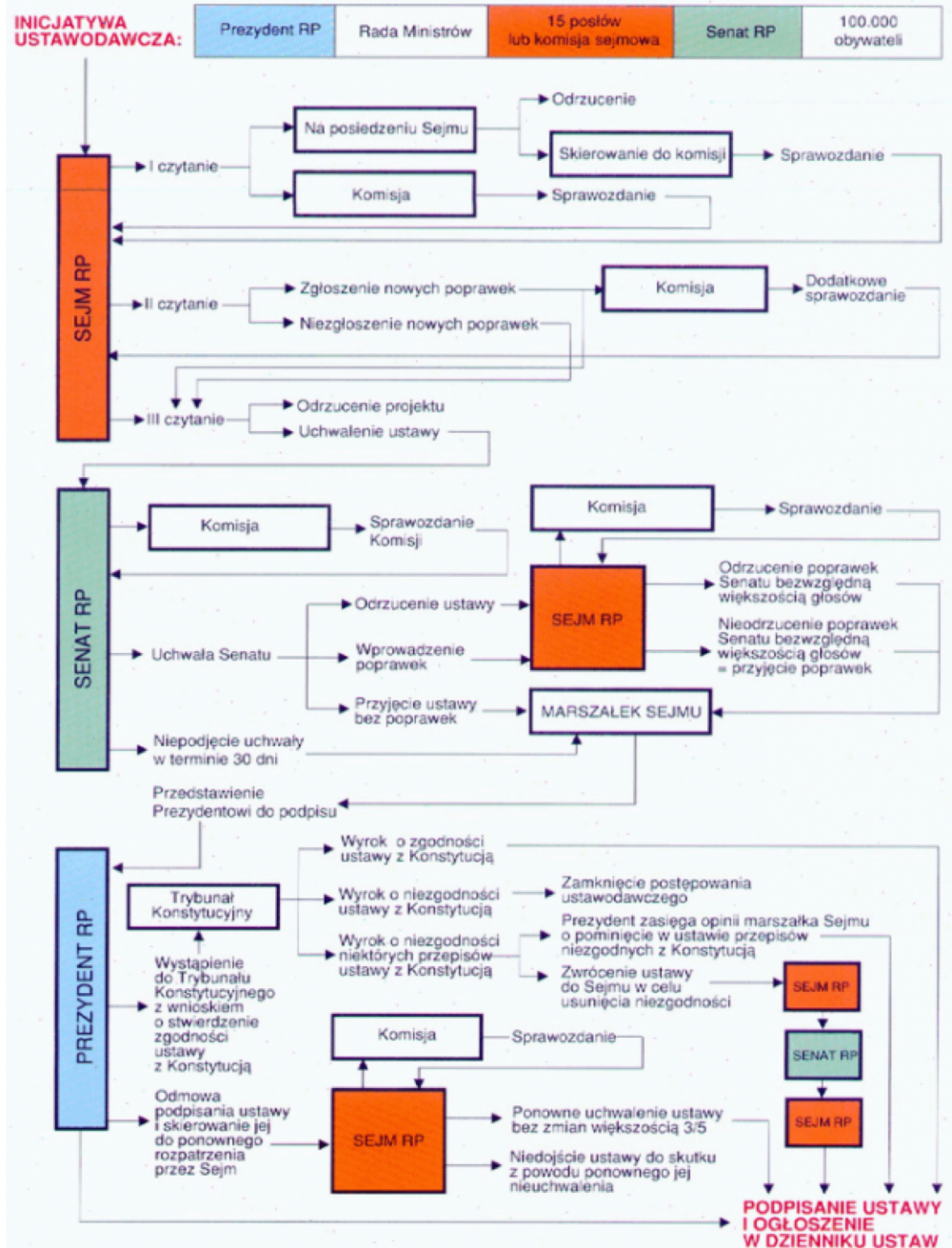
- podstawowe kompetencje, zasady organizacji i funkcjonowania organów władzy publicznej

PROCES LEGISLACYJNY

PROCES USTAWODAWCZY – ogół wszystkich czynności dokonywanych w parlamencie i poza nim, w celu uchwalenia ustawy. Zasadniczy model postępowania ustawodawczego jest określony w przepisach konstytucyjnych, jednak wiele istotnych kwestii jest unormowanych w regulaminach Sejmu i Senatu.

Proces ustawodawczy składa się z kilku etapów:

- **inicjatywa ustawodawcza,**
- **postępowanie w parlamencie,**
- **podpisanie ustawy przez Prezydenta RP,**
- **ogłoszenie ustawy w Dzienniku Ustaw.**

PROCEDURA USTAWODAWCZA - INICJATYWA USTAWODAWCZA

INICJATYWA USTAWODAWCZA – uprawnienie konstytucyjnie określonych podmiotów do wnoszenia projektów ustaw do Sejmu.

Art. 118 Konstytucji RP

1. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje **posłom, Senatowi, Prezydentowi Rzeczypospolitej i Radzie Ministrów**.
2. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje również **grupie co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu**. Tryb postępowania w tej sprawie określa ustawa.
3. Wnioskodawcy, przedkładając Sejmowi projekt ustawy, przedstawiają skutki finansowe jej wykonania.

OBYWATELSKA INICJATYWA USTAWODAWCZA

- instytucja obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej jest jedną z dwóch form demokracji bezpośredniej (obok referendum)
- obywatelska inicjatywa ustawodawcza została wprowadzona do polskiego porządku prawnego dopiero na mocy Konstytucji z 1997 r.
- obywatelską inicjatywę ustawodawczą szczegółowo reguluje **ustawa z dnia 24 czerwca 1999 r. o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli (dalej „ustawa o obywatelskiej inicjatywie ustawodawczej”)**
- **grupa co najmniej 100.000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu**
- wniesienie projektu ustawy nie stanowi przeszkody do wniesienia innego projektu w tej samej sprawie (o tym samym zakresie przedmiotowym), w tym także przez grupę obywateli
- w celu przygotowania projektu ustawy i zgromadzenia niezbędnej liczby podpisów tworzy się **komitet inicjatywy ustawodawczej złożony co najmniej z 15 obywateli polskich**, którzy mają prawo wybierania do Sejmu i złożyli pisemne oświadczenie o przystąpieniu do komitetu (art. 5 ustawy o obywatelskiej inicjatywie ustawodawczej)

OBYWATELSKA INICJATYWA USTAWODAWCZA

- **w miejscu zbierania podpisów obywateli musi być wyłożony do wglądu projekt ustawy!** (art. 9 ustawy o obywatelskiej inicjatywie ustawodawczej)
- obywatel udziela poparcia projektowi ustawy, składając na wykazie obok swojego imienia (imion) i nazwiska, adresu zamieszkania oraz numeru ewidencyjnego PESEL, własnoręczny podpis (art. 9 ustawy o obywatelskiej inicjatywie ustawodawczej)
- **wycofanie poparcia udzielonemu projektowi jest nieskuteczne** (art. 9 ustawy o obywatelskiej inicjatywie ustawodawczej)
- finansowanie wykonywania obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej jest **jawne**; pełnomocnik komitetu jest obowiązany do złożenia ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych **sprawozdania finansowego** (art. 17 ustawy o obywatelskiej inicjatywie ustawodawczej)
- **do projektu ustaw powstałych z inicjatywy obywatelskiej nie ma zastosowania zasada dyskontynuacji prac parlamentu!**
- **pierwsze czytanie obywatelskiego projektu ustawy odbywa się *in pleno*, nie później niż 3 miesiące od daty wniesienia projektu ustawy!**

OBYWATELSKA INICJATYWA USTAWODAWCZA

Etapy związane z wnoszeniem projektów obywatelskich:

I ETAP: utworzenie komitetu inicjatywy ustawodawczej oraz wyznaczenie jego pełnomocnika; **komitet inicjatywy ustawodawczej może utworzyć grupa co najmniej 15 obywateli polskich**, którzy mają prawo wybierania do Sejmu i złożyli pisemne oświadczenia o przystąpieniu do komitetu

II ETAP: zbieranie podpisów pod projektem ustawy; w pierwszej fazie zbierania podpisów konieczne jest zebranie jedynie **1.000 podpisów**, **po uzyskaniu których pełnomocnik komitetu inicjatywy ustawodawczej zawiadamia Marszałka Sejmu o utworzeniu komitetu**

III ETAP: Marszałek Sejmu po weryfikacji zawiadomienia wydaje **postanowienie o przyjęciu zawiadomienia**; **od tego momentu komitet inicjatywy ustawodawczej posiada osobowość prawną**

IV ETAP: nabycie osobowości prawnej przez komitet inicjatywy ustawodawczej rozpoczyna drugą fazę zbierania podpisów w liczbie co najmniej 99.000 (tak aby łącznie zebrać 100.000 podpisów); termin na zebranie 100.000 podpisów wynosi 3 miesiące od dnia wydania postanowienia o przyjęciu zawiadomienia przez Marszałka Sejmu

V ETAP: projekt ustawy wraz z wszystkimi podpisami przedkładany jest ponownie Marszałkowi Sejmu, który dokonuje jego kontroli

UZASADNIENIE PROJEKTU USTAWY

Projekt ustawy musi być zaopatrzony w **uzasadnienie**, które przedstawia **skutki finansowe wykonania ustawy (art. 118 ust. 3 Konstytucji RP)**, a także zgodnie z Regulaminem Sejmu m.in.:

- 1) potrzebę i cel wydania ustawy,
- 2) stan rzeczy w dziedzinie, która ma być unormowana,
- 3) różnice między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym
- 4) wskazanie źródeł finansowania, jeżeli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetu jednostek samorządu terytorialnego
- 5) oświadczenie o zgodności projektu ustawy z z prawem Unii Europejskiej lub że przedmiot regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej

Projekty ustaw składa się do Marszałka Sejmu! Marszałek Sejmu może zwrócić wnioskodawcy projekt ustawy, jeżeli uzasadnienie ustawy nie spełnia wymagań.

PROCES USTAWODAWCZY W SEJMIE

Art. 119 Konstytucji RP

1. Sejm rozpatruje projekt ustawy w trzech czytaniach.
2. Prawo wnoszenia poprawek do projektu ustawy w czasie rozpatrywania go przez Sejm przysługuje wnioskodawcy projektu, posłom i Radzie Ministrów.
3. Marszałek Sejmu może odmówić poddania pod głosowanie poprawki, która uprzednio nie była przedłożona komisji.
4. Wnioskodawca może wycofać projekt ustawy w toku postępowania ustawodawczego w Sejmie **do czasu zakończenia drugiego czytania projektu.**

Art. 120 Konstytucji RP

Sejm uchwała ustawy zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczny posłów, chyba że Konstytucja przewiduje inną większość. W tym samym trybie Sejm podejmuje uchwały, jeżeli ustawa lub uchwała Sejmu nie stanowi inaczej.

PROCES LEGISLACYJNY

**INICJATYWA
USTAWODAWCZA:**

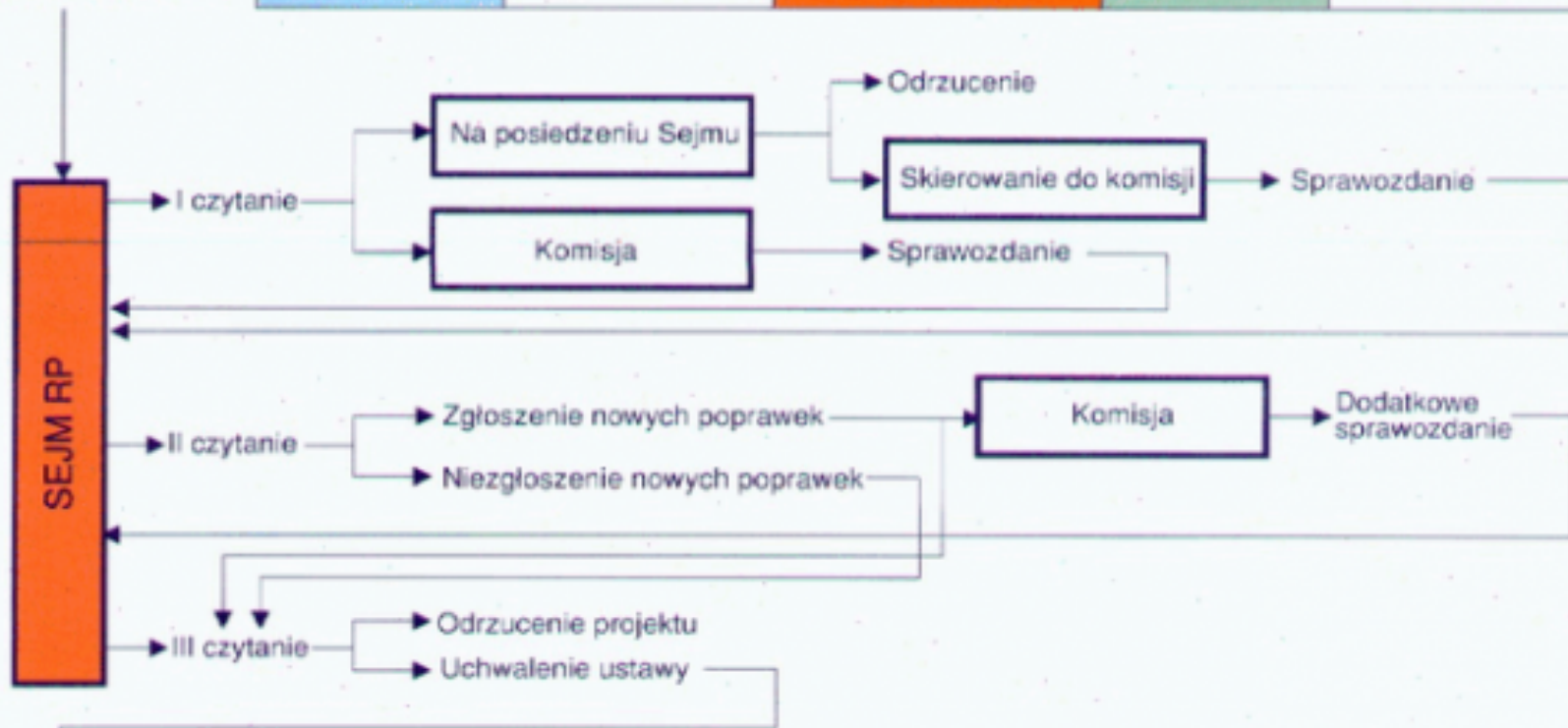
Prezydent RP

Rada Ministrów

15 posłów
lub komisja sejmowa

Senat RP

100.000
obywateli

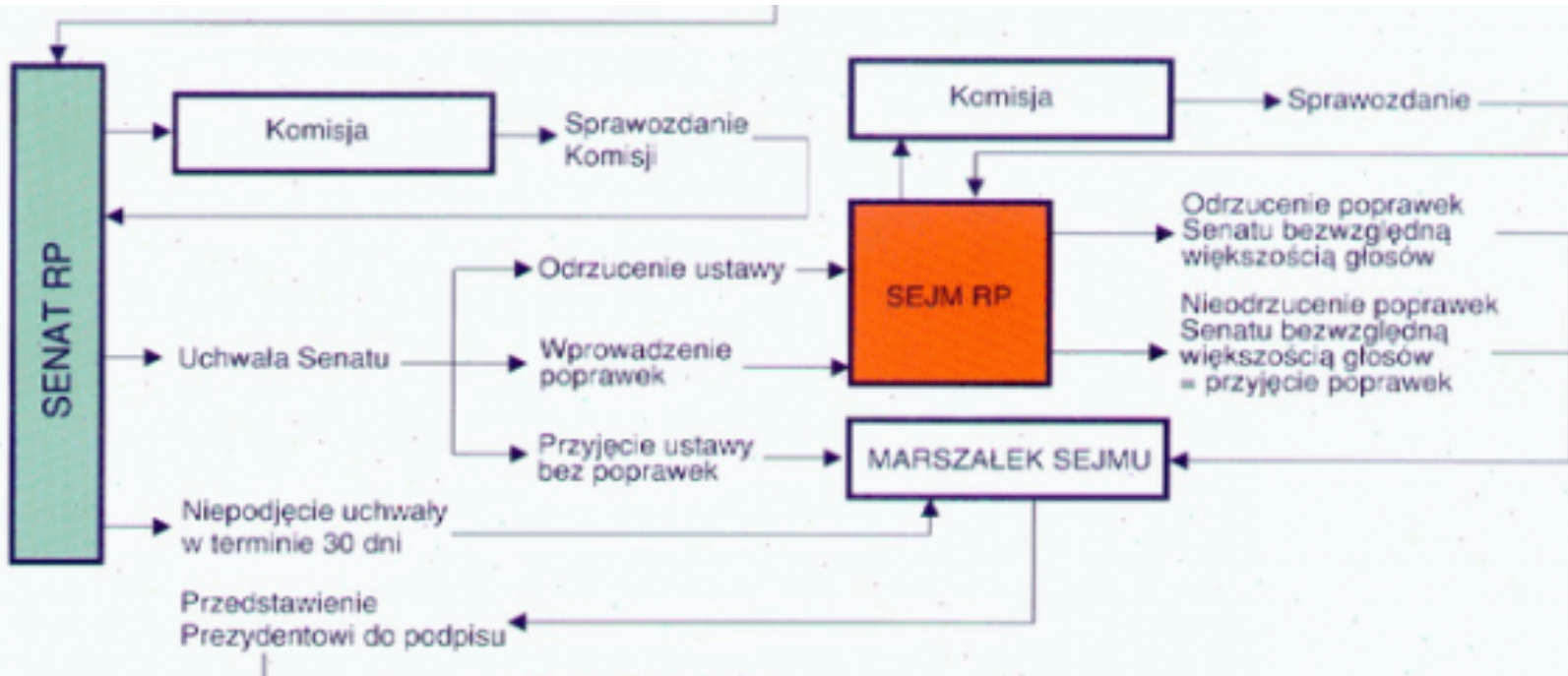
ROLA SENATU W PROCESIE USTAWODAWCZYM

Art. 121 Konstytucji RP

1. Ustawę uchwaloną przez Sejm Marszałek Sejmu przekazuje Senatowi.
2. Senat w ciągu **30 dni** od dnia przekazania ustawy może ją przyjąć bez zmian, uchwalić poprawki albo uchwalić odrzucenie jej w całości. **Jeżeli Senat w ciągu 30 dni od dnia przekazania ustawy nie podejmie stosownej uchwały, ustawę uznaje się za uchwaloną w brzmieniu przyjętym przez Sejm.**
3. Uchwałę Senatu odrzucającą ustawę albo poprawkę zaproponowaną w uchwale Senatu uważa się za przyjętą, jeżeli Sejm nie odrzuci jej **bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.**

- Senat nie odgrywa roli równouprawnionego „partnera” pierwszej izby
- Problem zakresu dopuszczalnych poprawek: **czy możliwe jest złożenie przez Senat poprawki, która nie dotyczy materii unormowanej w ustawie?** (szerokość i głębokość regulacji)

- Senat podejmuje swoją uchwałę zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów (art. 120 w związku z art. 124 Konstytucji RP). Uchwała jest przekazywana Marszałkowi Sejmu.

- w przypadku, gdy Senat zaproponuje odrzucenie ustawy lub uchwali do ustawy poprawki, uchwała Senatu „wraca” do Sejmu
- uchwałę Senatu kieruje się do komisji, która (które) rozpatrywały projekt danej ustawy i do której należy rozważenie wniosków Senatu i przedstawienie Sejmowi sprawozdania – w sprawozdaniu tym komisje wnioskuje o (rekomendują) uchwalenie proponowanych przez Senat zmian w całości lub w części bądź też o odrzucenie propozycji Senatu w całości
- Sejm odrzuca uchwałę Senatu **bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów**
- mechanizm tzw. zracjonalizowanego parlamentaryzmu
- **brak w Konstytucji RP regulacji dot. terminu, w którym Sejm musiałby zająć stanowisko wobec uchwały Senatu** - nie można przyjąć, że poprawki nieodrzucone w jakimś terminie przez Sejm wchodzi automatycznie do tekstu ustawy
- zawsze koniecznym elementem jest przeprowadzenie w Sejmie głosowania nad propozycjami Senatu – dopóki głosowanie takie się nie odbędzie, prace nad ustawą zostają *de facto* wstrzymane

ROLA PREZYDENTA W PROCESIE USTAWODAWCZYM

Art. 122 Konstytucji RP

1. Po zakończeniu postępowania określonego w art. 121 **Marszałek Sejmu przedstawia uchwaloną ustawę do podpisu Prezydentowi Rzeczypospolitej.**
2. Prezydent Rzeczypospolitej podpisuje ustawę w ciągu **21 dni** od dnia przedstawienia i zarządza jej ogłoszenie w **Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.**
3. Przed podpisaniem ustawy Prezydent Rzeczypospolitej może wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem w sprawie zgodności ustawy z Konstytucją. Prezydent Rzeczypospolitej nie może odmówić podpisania ustawy, którą Trybunał Konstytucyjny uznał za zgodną z Konstytucją.
4. Prezydent Rzeczypospolitej odmawia podpisania ustawy, którą Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodną z Konstytucją. Jeżeli jednak niezgodność z Konstytucją dotyczy poszczególnych przepisów ustawy, a Trybunał Konstytucyjny nie orzeknie, że są one nierozdzielnie związane z całą ustawą, Prezydent Rzeczypospolitej, po zasięgnięciu opinii Marszałka Sejmu, podpisuje ustawę z pominięciem przepisów uznanych za niezgodne z Konstytucją albo zwraca ustawę Sejmowi w celu usunięcia niezgodności.

Art. 122 Konstytucji RP

5. Jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej nie wystąpił z wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego w trybie ust. 3, może z **umotywowanym wnioskiem** przekazać ustawę Sejmowi do ponownego rozpatrzenia. Po ponownym uchwaleniu ustawy przez Sejm **większością 3/5 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów** Prezydent Rzeczypospolitej w ciągu **7 dni** podpisuje ustawę i zarządza jej ogłoszenie w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. W razie ponownego uchwalenia ustawy przez Sejm Prezydentowi Rzeczypospolitej nie przysługuje prawo wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego w trybie ust. 3.
6. **Wystąpienie Prezydenta Rzeczypospolitej do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem w sprawie zgodności ustawy z Konstytucją lub z wnioskiem do Sejmu o ponowne rozpatrzenie ustawy wstrzymuje bieg, określonego w ust. 2, terminu do podpisania ustawy.**

- wystąpienie Prezydenta do Trybunału Konstytucyjnego w trybie **tzw. prewencyjnej kontroli konstytucyjności** (art. 122 ust. 3 Konstytucji RP) stanowi **uprawnienie Prezydenta o charakterze wyłącznym i samodzielnym**
- **orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego ma charakter wiążący!**

WIĘKSZOŚĆ ZWYKŁA

→ dane rozwiązanie musi zyskać **więcej zwolenników niż przeciwników**, przy czym **niewzględniane są głosy wstrzymujące się** (obowiązuje w przypadku większości ustaw uchwalanych przez Sejm)

WIĘKSZOŚĆ BEZWZGŁĘDNA

→ dane rozwiązanie musi zyskać aprobatę **więcej niż połowy głosujących**, a **dokładniej liczba zwolenników musi przewyższać łączną liczbę przeciwników i wstrzymujących się od głosu** (obowiązuje przy odrzucaniu przez Sejm uchwały Senatu odrzucającej ustawę lub wprowadzającej poprawki do ustawy)

WIĘKSZOŚĆ KWALIFIKOWANA

→ dane rozwiązanie musi być popierane przez **określoną ułamkowo lub procentowo liczbę głosujących**. W Polsce wykorzystuje się **głównie dwa rodzaje większości kwalifikowanej: 2/3 lub 3/5**.

KAZUS NR 1

Dnia 6 listopada 2017 r. w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej odbyło się głosowanie nad ustawą wprowadzającą szereg zmian w kodeksie postępowania administracyjnego. Podczas głosowania nad ustawą nowelizującą kodeks na sali plenarnej obecnych było **415** posłów. **205** posłów zagłosowało „za” ustawą, **160** posłów „przeciw”, natomiast **50** posłów wstrzymało się od głosowania.

- 1) Czy ustawa została przyjęta przez Sejm?
- 2) Czy sytuacja uległaby zmianie, gdyby wszyscy posłowie głosujący „przeciw” i wstrzymujący się od głosowania wyjęli swoje magnetyczne karty do głosowania z czytnika kart?

KAZUS NR 2

Dnia 12 czerwca 2018 r. w Sejmie Rzeczypospolitej doszło do głosowania nad ustawą w przedmiocie przekazania organizacji międzynarodowej kompetencji organów władzy państwowej w niektórych sprawach. Na sali plenarnej obecnych było **437 posłów**.

- 1) Jaką większością przyjmowane są ustawy wyrażające zgodę na ratyfikację umowy międzynarodowej przekazującej organizacji międzynarodowej kompetencje organów władzy publicznej w niektórych sprawach?
- 2) Ilu posłów musi zagłosować za ustawą dot. wyrażenia zgody na ratyfikację umowy międzynarodowej w niniejszym przypadku?

PILNY PROJEKT USTAWY

Art. 123 Konstytucji RP

1. **Rada Ministrów** może uznać uchwalony przez siebie projekt ustawy za pilny, z wyjątkiem projektów ustaw podatkowych, ustaw dotyczących wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej, Sejmu, Senatu oraz organów samorządu terytorialnego, ustaw regulujących ustrój i właściwość władz publicznych, a także kodeksów.
2. Regulamin Sejmu oraz Regulamin Senatu określają odrębności w postępowaniu ustawodawczym w sprawie projektu pilnego.
3. W postępowaniu w sprawie ustawy, której projekt został uznany za pilny, termin jej rozpatrzenia przez Senat wynosi **14 dni**, a termin podpisania ustawy przez Prezydenta Rzeczypospolitej wynosi **7 dni**.

- **wyliczenie z art. 123 ust. 1 Konstytucji RP ma charakter wyczerpujący**, co oznacza, że każdy projekt dot. innych materii może być przez rząd uznany za pilny
- **pilność projektu oznacza obowiązek Sejmu jego rozpatrzenia w możliwie krótkim terminie**, jednak Konstytucja nie ustanawia w tym zakresie żadnego terminu

USTAWA BUDŻETOWA

Art. 219 Konstytucji RP

- 1. Sejm uchwała budżet państwa na rok budżetowy w formie ustawy budżetowej.**
2. Zasady i tryb opracowywania projektu budżetu państwa, stopień jego szczegółowości oraz wymagania, którym powinien odpowiadać projekt ustawy budżetowej, a także zasady i tryb wykonywania ustawy budżetowej określa ustawa.
3. W wyjątkowych przypadkach dochody i wydatki państwa w okresie krótszym niż rok może określać **ustawa o prowizorium budżetowym**. Przepisy dotyczącej projektu ustawy budżetowej stosuje się odpowiednio do projektu ustawy o prowizorium budżetowym.
- 4. Jeżeli ustawa budżetowa lub ustawa o prowizorium budżetowym nie weszły w życie w dniu rozpoczęcia roku budżetowego, Rada Ministrów prowadzi gospodarkę finansową na podstawie przedłożonego projektu ustawy.**

Art. 221 Konstytucji RP

Inicjatywa ustawodawcza w zakresie ustawy budżetowej, ustawy o prowizorium budżetowym, zmiany ustawy budżetowej, ustawy o zaciąganiu długu publicznego oraz ustawy o udzielaniu gwarancji finansowych przez państwo przysługuje wyłącznie **Radzie Ministrów**.

Art. 222 Konstytucji RP

Rada Ministrów przedkłada Sejmowi **najpóźniej na 3 miesiące przed rozpoczęciem roku budżetowego** projekt ustawy budżetowej na rok następny. W wyjątkowych przypadkach możliwe jest późniejsze przedłożenie projektu.

Art. 223 Konstytucji RP

Senat może uchwalić poprawki do ustawy budżetowej w ciągu **20 dni** od dnia przekazania jej Senatowi.

Art. 224 Konstytucji RP

1. Prezydent Rzeczypospolitej podpisuje w ciągu **7 dni** ustawę budżetową albo ustawę o prowizorium budżetowym przedstawioną przez Marszałka Sejmu. Do ustawy budżetowej i ustawy o prowizorium budżetowym nie stosuje się przepisu art. 122 ust. 5.
2. W przypadku zwrócenia się Prezydenta Rzeczypospolitej do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z konstytucją ustawy budżetowej albo ustawy o prowizorium budżetowym przed jej podpisaniem, **Trybunał orzeka w tej sprawie nie później niż w ciągu 2 miesięcy od dnia złożenia wniosku w Trybunale.**

Art. 225 Konstytucji RP

Jeżeli w ciągu **4 miesięcy** od dnia przedłożenia Sejmowi projektu ustawy budżetowej nie zostanie ona przedstawiona Prezydentowi Rzeczypospolitej do podpisu, **Prezydent Rzeczypospolitej może w ciągu 14 dni zarządzić skrócenie kadencji Sejmu.**

USTAWA BUDŻETOWA

- **rok budżetowy w Polsce pokrywa się z rokiem kalendarzowym** (nie we wszystkich krajach tak jest)
- **PROWIZORIUM BUDŻETOWE** – czasowa alternatywa dla ustawy budżetowej; ma charakter tymczasowy i obowiązuje krócej niż rok. Do projektu ustawy o prowizorium budżetowym stosuje się odpowiednio przepisy dot. projektu ustawy budżetowej.
- procedura budżetowa nakierowana jest na możliwie szybkie dojście do skutku ustawy budżetowej (ustawy o prowizorium budżetowym) – państwo nie powinno bowiem pozostawać bez budżetu
- **jeżeli nie uda się wprowadzić ustawy budżetowej w życie przed początkiem roku budżetowego, Rada Ministrów może prowadzić dotychczasową gospodarkę finansową na podstawie przedłożonego projektu ustawy** – jest to częsta sytuacja, bo ustawa budżetowa zazwyczaj zostaje przyjęta dopiero w pierwszym kwartale nowego roku budżetowego

USTAWA O ZMIANIE KONSTYTUCJI

- procedura zmiany Konstytucji została uregulowana w **art. 235 Konstytucji RP** (rozdział XII)
- szczególny tryb uchwalania ustawy o zmianie Konstytucji
- zawężenie katalogu podmiotów, które mogą wystąpić z inicjatywą ustawodawczą dot. ustawy o zmianie Konstytucji
- zaostrzenie wymogów proceduralnych odnośnie czasu prac nad projektem w izbach parlamentu, a także większości, jaka w Sejmie i Senacie musi poprzeć projekt ustawy o zmianie konstytucji
- ustawa o zmianie Konstytucji ma moc prawną równą normom konstytucyjnym

Czy można zmienić całą Konstytucję? Czy w Konstytucji RP są zawarte jakieś normy prawne o charakterze niezmiennym?

Art. 235 Konstytucji RP

1. Projekt ustawy o zmianie Konstytucji RP może przedłożyć **co najmniej 1/5 ustawowej liczby posłów, Senat lub Prezydent RP**.
2. Zmiana Konstytucji następuje w drodze ustawy uchwalonej w jednakowym brzmieniu przez Sejm i następnie w terminie nie dłuższym niż 60 dni przez Senat.
3. Pierwsze czytanie projektu ustawy o zmianie Konstytucji może odbyć się **nie wcześniej niż trzydziestego dnia** od dnia przedłożenia Sejmowi projektu ustawy.
4. **Ustawę o zmianie Konstytucji uchwała Sejm większością co najmniej 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów oraz Senat bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów.**
5. Uchwalenie przez Sejm ustawy zmieniającej przepisy rozdziału I, II lub XII Konstytucji może odbyć się **nie wcześniej niż sześćdziesiątego dnia** po pierwszym czytaniu projektu tej ustawy.
6. Jeżeli ustawa o zmianie Konstytucji dotyczy przepisów rozdziału I, II lub XII, podmioty określone w ust.1 mogą zażądać, w terminie 45 dni od dnia uchwalenia ustawy przez Senat, przeprowadzenia **referendum zatwierdzającego**. Z wnioskiem w tej sprawie podmioty te zwracają się do Marszałka Sejmu, który zarządza niezwłocznie przeprowadzenie referendum w ciągu 60 dni od dnia złożenia wniosku. Zmiana Konstytucji zostaje przyjęta, jeżeli za tą zmianą opowiedziała się większość głosujących.
7. Po zakończeniu postępowania określonego w ust. 4 i 6 Marszałek Sejmu przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej uchwaloną ustawę do podpisu. Prezydent Rzeczypospolitej podpisuje ustawę w ciągu **21 dni** od dnia przedstawienia i zarządza jej ogłoszenie w **Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej**.

KAZUS NR 3

Dnia 2 marca 2020 r. Sejm przegłosował ustawę nowelizującą kodeks karny, która zakładała m.in. zaostrzenie kar dla sprawców najcięższych przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu. Projekt ustawy nowelizującej kodeks karny został złożony przez Radę Ministrów, której głównym postulatem wyborczym było szybkie zaostrzenie kar w polskim kodeksie karnym, dlatego też projekt został uznany za pilny.

1. Czy projekt ustawy dotyczący regulacji kodeksowych może być uznany przez Radę Ministrów za pilny? Jakie regulacje prawne nie mogą być uznane przez rząd za pilne projekty ustawy?
2. Kto posiada inicjatywę ustawodawczą w przypadku pilnych projektów ustaw?
3. Jakimi terminami na podjęcie działań związany jest odpowiednio Senat i Prezydent RP w przypadku pilnych projektów ustaw?

KAZUS NR 4

Dnia 10 października 2019 r. w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej odbyło się głosowanie nad ustawą wprowadzającą zmiany w ustawie o ochronie praw zwierząt. Na sali plenarnej było obecnych **413** posłów, z których **203** zagłosowało „za” ustawą, **203** posłów głosowało „przeciw”, natomiast **7** posłów wstrzymało się od głosowania.

1. Czy ustawa została przyjęta przez Sejm?
2. Jaką większością uchwalane są ustawy przez Sejm i przez Senat w trybie zwykłym?

KAZUS NR 5

W trakcie III kadencji Sejmu nie zostało ukończone postępowanie ustawodawcze w odniesieniu do kilkudziesięciu projektów ustaw. Ze względu na znaczne zaawansowane prace nad tymi projektami, Sejm IV kadencji podjął uchwałę znoszącą obowiązywanie zasady dyskontynuacji w odniesieniu do ustaw, co do których procedura legislacyjna w Sejmie III kadencji nie została ostatecznie zakończona. W uzasadnieniu do tej uchwały stwierdzono, że zasada dyskontynuacji, jako element prawa zwyczajowego, może zostać uchylona przez Sejm.

Niezależnie od podjętej uchwały Marszałek Sejmu wezwał Prezydenta RP do niezwłocznego podpisania tych ustaw, które w ostatnim dniu III kadencji zostały przekazane Prezydentowi do podpisu, ale których Prezydent nie podpisał, argumentując to obowiązywaniem zasady dyskontynuacji.

1. Na czym polega zasada dyskontynuacji? Czy są wyjątki od stosowania tej zasady?
2. Czy Sejm może uchylić obowiązywanie zasady dyskontynuacji?
3. Czy zasada dyskontynuacji obejmuje również ustawy, co do których postępowanie legislacyjne w obrębie parlamentu zostało zakończone, ale których Prezydent RP nie zdążył podpisać przed zakończeniem kadencji parlamentu?

KAZUS NR 6

Dnia 20 września 2006 r odbyły się wybory parlamentarne. Dotychczasowy rząd nie przedłożył projektu ustawy budżetowej, gdyż uznał, że powinien to zrobić nowo powołany gabinet. Procedura powołania Rady Ministrów zakończyła się sukcesem 20 października. Już 25 października na ręce Marszałka Sejmu został złożony projekt ustawy budżetowej. Sejm uchwalił ustawę, która niezwłocznie została przekazana do Senatu. Procedura rozpatrywania ustawy budżetowej w Senacie trwała 18 dni. Senat uchwalił poprawki do ustawy, które następnie zostały odrzucone przez Sejm. Gdy ustawa trafiła do Prezydenta, stwierdził on, że w toku postępowania ustawodawczego wielokrotnie naruszone zostały przepisy Konstytucji RP oraz przepisy ustawy o finansach publicznych. Prezydent zwrócił się z wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności trybu uchwalenia ustawy budżetowej z Konstytucją RP. We wniosku zaznaczył że projekt ustawy budżetowej musi zostać przedłożony na 3 miesiące przed zakończeniem roku budżetowego.

1. Czy możliwe jest wniesienie projektu ustawy budżetowej w terminie późniejszym niż 3 miesiące przed końcem roku budżetowego?
2. Czy Prezydent RP może wnieść do Trybunału Konstytucyjnego wniosek o zbadanie ustawy budżetowej z Konstytucją RP w trybie kontroli prewencyjnej? Jakie rozstrzygnięcie powinien wydać Trybunał Konstytucyjny w niniejszej sprawie w zakresie zarzutów Prezydenta RP? W jakim terminie Trybunał Konstytucyjny powinien wydać swoje orzeczenie?

Opracowano na podstawie:

- B. Banaszak, *Prawo konstytucyjne*, Warszawa 2012
- L. Garlicki, *Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu*, Warszawa 2018
- M. Safjan, L. Bosek (red.), *Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1-86*, Warszawa 2016
- M. Safjan, L. Bosek (red.), *Konstytucja RP. Tom II. Komentarz do art. 87-243*, Warszawa 2016
- M. Granat, M. Zubik (red.), *Prawo konstytucyjne. Kazusy i ćwiczenia*, Warszawa 2012
- P. Ochmann, M. Pisz, R. Piotrowski (red.), *Prawo konstytucyjne. Kompendium*, Warszawa 2018
- <https://senat.edu.pl/senat/proces-legislacyjny/>
- <http://www.sejm.gov.pl/>